

Μακαρίου Χρυσοκεφάλου
Βίος καὶ Πολιτεία τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν
καὶ Ὁμολογητοῦ
Μελετίου τοῦ Γαλησιώτου

Ἐν ᾧ προσετέθησαν δύο Ἀκολουθίαι εἰς τὸν Ὅσιον, τὸ εἰς τὴν Ἀλφαβηταγράφητον Προσίμιον τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, καὶ τινὰ ἐκ τῶν ἀνεκδότων στιχογραφικῶν συγγραμμάτων τοῦ ὁσίου Μελετίου

Ἐκδόσεις: «Τήνος», Ἄνθη Εὐσεβείας -ΙΖ' (17).
Ἐπιμέλεια: I. M. Χρυσοποδαριτίσης Νεζερών Αχαΐας.
Ἐκδοσις Α', Ἀθήνα, Φεβρουάριος 2025.
Σελίδες 582 (14, 2 x 21). • (βλ. *ἐδῶ ἀπόσπασμα βιβλίου*)

...Κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ἀνέκυψεν ἡ ἀπειλή τῶν Τούρκων, δι' ἃ καὶ ἐτονίσθη ἡ συμφορὰ τῆς χριστιανωσύνης, δηλαδή ἡ αἰχμαλωσία τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῆς Οἰκουμένης, τὸ Μέγα Σχίσμα τοῦ 1054, διὰ τὸ ὁποῖον θρηνοῦσι καὶ οἱ Ἄγγελοι, οἱ φύλακες τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς λίαν χαρακτηριστικῶς γράφει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης.

Τὸ θέμα βεβαίως ἦτο ἐκκλησιαστικόν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, παρ' ὅλας τὰς ἀδυναμίας των ἐνδεχομένως, ἦσαν συγχρόνως καὶ οἱ κύριοι ρυθμισταὶ τῶν πολιτειακῶν ὑποθέσεων, διὰ τοῦτο ὑπῆρχεν αὐθόρμητος ἀλληλεξάρτησις μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὡς καὶ εἰς τὸν πρὸ τῆς Χάριτος λαὸν τῶν Ἰουδαίων.

Τότε, πρὸ αὐτῶν τῶν ἐξελίξεων, ἅπαντες, τόσον οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὅσον καὶ οἱ πολιτειακοὶ ἠγέται, ἀνεζήτησαν ἔτι ζωηρότερον τὴν ὑπέρβασιν τοῦ Σχίσματος.

Ἔγιναν ἀρκεταὶ προσπάθειαι προσεγγίσεως τῶν διεστώτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ σύνο-

δος εις τὸ Νυμφαῖον, κατὰ τὸ ἔτος 1234, τὴν ὁποίαν συνεκάλεσεν ὁ ἅγιος Βασιλεὺς Ἰωάννης Δοῦκας ὁ Βατάτζης, οὗ ἡ μνήμη ἄγεται τὴν 4ην Νοεμβρίου.

Παρά ταῦτα, πᾶσα προσπάθεια ἐστέρθη δι' ἀποτυχίας χάρις εἰς τὴν ἀδιάλλακτον ἐμμονὴν τοῦ Πάπα Γρηγορίου Θ' εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς αἰρετικῆς προσθήκης τοῦ Filioque. Μιᾶς προσθήκης ἐπισημῶς καταδικασμένης ὑπὸ τῶν προκατόχων του, μάλιστα δὲ τοῦ Λέοντος Γ', δι' ὃ καὶ ἡ ἀπόστασις μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως συνεχίσθη.

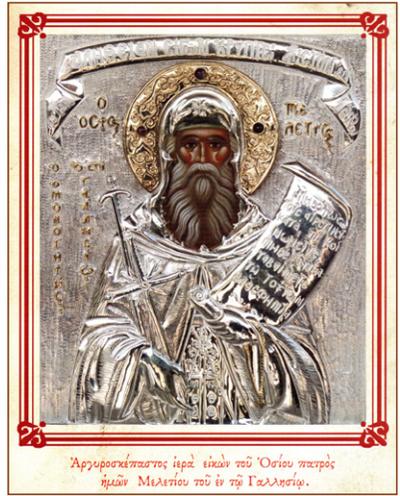
Παρά ταῦτα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γερμανὸς Β' καὶ ὁ Βασιλεὺς ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βατάτζης «φέροντες τὰ παρόντα γενναίως, χαίροντες τοῖς ἐλπιζομένοις» ἐνέμεινον εἰς τὸ πατροπαράδοτον σέβας.

Παρελθόντων τῶν ἐτῶν, τὸν κοιμηθέντα ἅγιον Βασιλέα, διατηρηθέντος ἐν ἀφθαρσίᾳ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἕως τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922, διεδέχθη, ὡς μὴ ὠφείλει, Μιχαὴλ Η' ὁ Παλαιολόγος.

Ὡς φαίνεται, ὁ νέος βασιλεὺς ὠμοίαζε πρὸς τὸν κοιμηθέντα ἅγιον προκάτοχον αὐτοῦ εἰς ὅ,τι ἀφωροῦσε τὴν ἔνωσιν, ἀλλὰ δὲν κατέθεσεν εἰς τὴν παντεχνήμονα πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ τὸν πόθον του.

Ὡς εἰς τὰ θέματα τῆς βασιλείας τοῦ κράτους, οὕτω καὶ εἰς τὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας ἐνεπιστεύετο τὸν ἑαυτὸν του ὑπὲρ τὸ δέον.

Ἐνήργει ὡς ἄλλος Ἄχαζ, βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, 800 περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος προσεπάθησε νὰ ὑποτάξῃ τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν τῆς Πίστεως εἰς τὴν ἐφήμερον γοητευτικὴν δύναμιν τῆς διπλωματίας τῶν ἐθνῶν· δι' ὃ καὶ ὁ Κύριος ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ, στερούμενος τῆς ζωντανῆς πίστεως, τῆς διδούσης ὑπόστασιν εἰς τὰς ἐλπίδας, ἐξηκολούθησε τὴν διπλωματικὴν αὐτοῦ πορείαν, πρὸς τελικὸν ὄλεθρον τοῦ ἰδίου καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Τὰ αὐτὰ περίπου συνέβησαν καὶ μὲ τὸν βασιλέα Μιχαὴλ Η΄. **Ἐ**μπιστευόμενος ὑπὲρ τὸ δέον τὸ διπλωματικὸν αὐτοῦ δαιμόνιον, ἠθέλησε νὰ εὐεργετήσῃ τόσον τὴν Ἐκκλησίαν ὅσον καὶ τὴν Πολιτείαν, δι' ἀνθρωπίνων κριτηρίων, μειοδοτῶν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως· δι' ὃ καὶ ὁ οἰκτίρμων Κύριος ἔστειλεν εἰς αὐτὸν πνευματεμόρους διδασκάλους, ἐν οἷς καὶ ὁ ὅσιος Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης, ἀλλ' εἰς μάτην.

Ὁ βασιλεύς, στοιχῶν εἰς τὴν αὐτοπεποιθήσιν αὐτοῦ, ἐπέμεινε εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς θέσεώς του, δηλαδὴ τὴν παραγκώνισιν τῶν ἀρχῶν τῆς Πίστεως ἔναντι τοῦ διαθρουλλομένου κινδύνου τῆς Αὐτοκρατορίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν σκανδάλων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ματαιώσιν πάσης δυτικοευρωπαϊκῆς ἀρωγῆς καὶ τὴν ἐξουθένωσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Παρὰ ταῦτα, τὸ ἔργον τοῦ ὁσίου Μελετίου ὄχι μόνον δὲν κατέρρευσε, ἀλλ' ἀπέκτησε διαχρονικὴν ἀξίαν. **Ὁ** Ὅσιος ἐν ἀσκήσει καὶ μετανοίᾳ ἠνώθη μετὰ τοῦ Θεοῦ, κατώρθωσε δηλαδὴ τὸν σκοπὸν παντὸς ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. **Εἰς** τὸν ἀνά χειρᾶς Βίον αὐτοῦ περιγράφεται ἑναργῶς ἢ ἐν Χριστῷ ἀσκητικὴ αὐτοῦ πολιτεία, ἢ ὁποία, διὰ τῆς καθάρσεως τῆς καρδίας ἐκ τῶν ἐμφιλοχωρούντων παθῶν, ἐξωμοίωσεν αὐτὸν ἐν χάριτι πρὸς τὸν Θεόν, δι' ὃ καὶ ἀποτελεῖ ὁδηγὸν παντὸς ἀνθρώπου, μάλιστα δὲ πιστοῦ.

Εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν φθάσας ὁ ὅσιος Μελέτιος ἠξιώθη τῆς δωρεᾶς τοῦ θείου φωτισμοῦ, δι' ὃ καὶ ἄκων ἐγένετο διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτοῦ τοῦ πείσιμονος βασιλέως.

Ὁ παρὼν Βίος, ἐκτὸς τῶν ἀσκητικῶν αὐτοῦ ἀγώνων, τοὺς ὁποίους ἐκουσίως ὑπέστη, συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἕνα δύσκολον ἀγῶνα, διὰ τὸν ὁποῖον, παρὰ τὴν θέλησίν του, ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς παλαιότερον ὁ προφήτης Ἡσαΐας.

Ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς Βίους τῶν Ἁγίων, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει νὰ διακρίνη τὴν ἀγιότητα τοῦ βιογραφουμένου ἀπὸ τὴν χαρισματικὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ. **Τὸ** πρῶτον ἀφορᾷ εἰς τὸν πιστόν, ἐνῶ τὸ δεύτερον εἰς τὴν ἀνεξιχνίαστον βουλήν τοῦ Θεοῦ.

Συνήθως ὅμως, τὸ δέλεαρ τῆς αὐτοπροβολῆς, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν ἀγώνων ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑπερφαλαγγίζει τὴν ὑπομονὴν εἰς τὴν ἀφάνειαν τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων, τῆς κα-

θάρσεως ἐκ τῶν παθῶν καὶ τῆς ἐν εἰλικρινεῖ ταπεινώσει ἀγάπης πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Οὕτω πως οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἐξακολουθοῦν νὰ ζητοῦν «πῦρ ἐξ οὐρανοῦ», καὶ δὲν αἰσχύνονται ὅτι, μετὰ εἴκοσιν αἰῶνας μαθητείας, δὲν κατῴρθωσαν νὰ διδασθοῦν «οἴου πνεύματος» εἶναι ὁ Χριστιανισμός.

Παρὰ ταῦτα, ἐνίοτε οἱ σύγχρονοι χριστιανοί, ὅταν δὲν συμπεριφέρονται ὀρθῶς, δικαιολογοῦνται ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς πλημμελοῦς αὐτῶν κατηχήσεως. Διὰ τοῦτο κρίνεται ἀναγκαία ἡ ἐκδοσις ὀλοκλήρου τοῦ Βίου ἐνὸς τοιούτου λαμπροῦ Ὁμολογητοῦ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως, ὥστε καθεὶς νὰ δύναται νὰ ἀντιληφθῇ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαιτητικαὶ καὶ συγκεκριμένα, καθὼς καὶ τὰς ἐπιλογὰς τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀνεξιχνίαστοι ὑπὸ τῶν πιστῶν – ἐφ’ ὅσον «τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου;» – ἀλλ’ ἀπαιτούμεναι ὑπ’ Αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν ἐκλεγέντων.

Ὁ παρὼν Βίος, μετὰ τῆς ἀσματικῆς Ἀκολουθίας καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ὁσίου Μελετίου, εἶχεν ἐτοιμασθῆ πρὸς ἐκδοσιν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, ἀλλὰ τοῦτο δυστυχῶς δὲν ἐπετεύχθη. Σήμερον ἐκδίδεται, ὁμοῦ μετ’ ἄλλων σχετικῶν κειμένων, ἐμπλουτισμένος διὰ νεωτέρων πληροφοριῶν καὶ σχολίων.

* * *

Πίναξ Ὑπάρχω Κάτοπτρον Τῆσδε Βίβλου

Πρόλογος.

Εἰσαγωγή.

1. Προλεγόμενα.

2. Ὁ ἅγιος Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης καὶ Ὁμολογητής.

3. Τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου Μελετίου.

3.1 Τὰ «Αἰνίγματα».

3.2 Ὁ «Ἀλληγορικός».

3.3 «Κατὰ Λατίνων ἢ κατὰ Ἰταλῶν».

3.4 Ἡ «Ἀλφαβηταλφάβητος».

3.5 Οἱ Λόγοι Ε’-Ζ’.

4. Οί πηγές περὶ τοῦ ἁγίου Μελετίου.
5. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Βίου* τοῦ ἁγίου Μελετίου.
6. Ἡ αἰτία συγγραφῆς τοῦ *Βίου* τοῦ ἁγίου Μελετίου.
7. Ἡ χειρόγραφος παράδοσις τοῦ *Βίου*.
8. Ἡ δημώδης μετάφρασις τοῦ *Βίου*.
9. Τὸ ἐκδοτικὸν ἐγχείρημα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου.
 - 9.1 Ἡ μαρτυρία τοῦ *Βίου* τοῦ ἁγίου Νικοδήμου.
 - 9.2 Τὸ «χειρόγραφον» τοῦ ἁγίου Νικοδήμου.
 - 9.3 Ἡ κριτικὴ ἐργασία τοῦ ἁγίου Νικοδήμου.
 - 9.4 Τὰ παραλειφθέντα ἐκ τῆς «ἐκδόσεως» ἔργα τοῦ κώδικος.
 - 9.5 Ἡ συνεργασία μετὰ τοῦ ἁγίου Μακαρίου Νοταῶ.
 - 9.6 Τὸ χρονολογικὸν πλαίσιον προετοιμασίας τῆς «ἐκδόσεως».
10. Οί ἐκδόσεις τοῦ *Βίου*.
11. Ἡ παροῦσα ἔκδοσις.

Α'. ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

- Α'.1. Πρωτότυπον κείμενον.
- Α'.2. Μετάφρασις.
- Α'.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα.

Β'. ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ

Γ'. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΜΕΛΕΤΙΟΝ

- Γ'.1. Προλεγόμενα.
- Γ'.2. Ακολουθία ἱερομονάχου Μελετίου Καυσοκαλυβίτου καὶ ἁγίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου.
- Γ'.3. Ἀνέκδοτη Ἀκολουθία.

Δ'. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ, «ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ»

- Δ'.1. Προλεγόμενα.
- Δ'.2. Κείμενο.
- Δ'.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα.

Ε'. ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ, ΛΟΓΟΣ Β', «ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΟΣ»

- Ε'.1. Προλεγόμενα.
- Ε'.2. Κείμενο.
- Ε'.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα.

Ζ'. ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ, ΛΟΓΟΣ Γ', «ΚΑΤΑ ΛΑΤΙΝΩΝ», ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

- Ζ'.1. Προλεγόμενα.

Σ'.2. Κείμενο.

Σ'.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα.

Βιβλιογραφία.

Εὐχαριστίαι.

Χάρτης.

